

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у лютому 2023 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

До роковин повномасштабного російського вторгнення в Україну
24 лютого Україна відзначила трагічну річницю з початку повномасштабного вторгнення рф. По всьому світу відбулися численні акції солідарності, меморіальні, культурні та мистецькі заходи, покликані розповісти про російські злочини, продемонструвати незламність українців та наголосити на важливості допомоги Україні*.

**Загальні питання
В Україні**

3 лютого у Києві за участі президента України В. Зеленського, президента Європейської ради Шарля Мішеля, президентки Європейської комісії Урсули фон дер Ляен та очільника європейської дипломатії Жозепа Борреля відбувся саміт «Україна – ЄС» – 24-й за рахунком і перший після початку російського вторгнення. Також Україна вперше взяла участь у саміті вже у статусі кандидата на вступ до ЄС. Центральними питаннями зустрічі стали інтеграція України до ЄС, військова підтримка, посилення санкцій проти росії та створення правового механізму для притягнення винних у злочині агресії.

Напередодні, 2 лютого, відбулося спільне засідання Кабінету Міністрів України та Колегії Єврокомісії. До складу делегації на чолі з президенткою Єврокомісії Урсулою фон дер Ляен увійшли 15 єврокомісарів. Під час заходу, зокрема, йшлося про посилення захисту української культурної спадщини як частини європейської культури; нагальну потребу цифровізації українських музейних фондів; посилення міжнародної співпраці щодо виявлення незаконно вивезених культурних цінностей; протидію російській пропаганді і дезінформації. Міністр культури та інформаційної політики О. Ткаченко у межах зустрічі зазначив, що Україна прагне зміцнювати культурні зв'язки з ЄС та має стати повноцінним учасником європейського культурного життя. На думку українського міністра, Україна та ЄС в галузі культури та креативних індустрій мають спів-

** Цьому питанню присвячено окрему роботу «Роковини повномасштабної російсько-української війни: безпрецедентна міжнародна підтримка України».

працювати щодо: розбудови довгострокових та взаємовигідних партнерств, реалізації спільних проєктів; розвитку ринку культурних послуг в Україні та запрошення до участі у ньому ключових гравців сектору культури ЄС; розроблення та реалізації спільних програм творчих обмінів та академічних програм у сфері мистецької освіти; розроблення механізмів повернення творчих кадрів в Україну. Також як вдалий приклад взаємодії сторін наведено прийняття Закону України «Про медіа».

8 і 9 лютого у столиці відбувся Перший міжнародний форум з безпеки культурної спадщини «Війна в Україні. Битва за культуру», покликаний сприяти координації українських та міжнародних допомогових ініціатив, розвитку спроможності в швидкому реагуванні, підтримці працівників та інституцій культурної сфери, сталому розвитку української культури. За даними МКІП, менш як за 12 місяців війни росії проти України близько 1500 об'єктів культурної спадщини та інфраструктури, зокрема музеї, бібліотеки, архіви, було пошкоджено або зруйновано. На сьогодні маємо всі підстави говорити про культурний геноцид українського народу. Прикметно, що на захист культурної спадщини України стали не лише українці, а й уся світова спільнота. Півтори сотні учасників з України та з-за кордону під час форуму підбили підсумки складного воєнного року, обговорили виклики у завданні збереження культурної спадщини й реагування на них. Серед учасників: міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, його заступниця К. Чуєва, президентка *ICOMOS* Тереза Патріціо, президент *Heritage for Peace* Ісбер Сабрін (Нідерланди), президент Інституту артменеджменту ДеВос Кеннеді-центру – Бретт Іган (США), директорка Інституту національної спадщини Польщі Катаржина Заласінська, координаторка Українського центру мистецької допомоги в Німеччині Олена Балун та ін. Форум організовано Міністерством культури та інформаційної політики України, Штабом порятунку спадщини та Національним музеєм Революції Гідності у партнерстві з низкою міжнародних організацій: ЮНЕСКО, Міжнародним центром вивчення питань збереження та відновлення культурних цінностей (*ICCROM*), Міжнародною радою музеїв (*ICOM*), Всесвітнім фондом пам'яток (*WMF*), *Cultural Emergency Response* (Нідерланди), *ALIPH Foundation* (Міжнародний альянс захисту культурної спадщини в зонах конфлікту, який базується у Швейцарії), Українським центром мистецької допомоги (Німеччина), Центром допомоги для культури України (Польща) тощо.

16 лютого перша леді України О. Зеленська та міністр закордонних справ Д. Кулеба зустрілися з делегацією урядовців Канади на чолі з міністеркою закордонних справ країни Мелані Жолі. Сторони обговорили співпрацю у сферах культурної дипломатії, безбар'єрності та ментального здоров'я. Зокрема йшлося про реалізацію в бібліотеках Канади проєкту «Українська книжкова полицка», який спільно втілюють Міністерство закордонних справ, Міністерство культури та інформаційної політики, Український інститут книги та посольства України. Також 14 лютого, на початку свого візиту, канадська делегація відвідала Національний музей Голодомору-геноциду.

23 лютого на запрошення міністра культури та інформаційної політики України О. Ткаченка до нашої країни вперше завітала міністерка культури Франції Ріма Абдул-Малак. До складу французької делегації також увійшли директорка Лувру Лоранс де Кар, радник із кінематографу та європейських і міжнародних справ Мат'є Фурне, виконавчий директор *ALIPH Foundation* Ва-

лерій Фріланд та французькі акторки Кароль Буке й Анаїс Демустьє. Крім міністра, українську сторону також представили його заступниці Г. Григоренко, А. Бондар та К. Чуєва. Під час спільного брифінгу з О. Ткаченком, який відбувся в Національному заповіднику «Софія Київська», Ріма Абдул-Малак наголошала, що Франція і надалі підтримуватиме українських митців, культурну спадщину, літературу та книговидавництво, а також популяризуватиме українську культуру в себе. Серед іншого вона повідомила про створення у Франції фонду для перекладу творів із української на французьку мову та Європейського фонду солідарності з українським кіно. Також міністерка зазначила, що Франція зацікавлена у проведенні ініційованого Україною «Інформаційного Рамштайну». У межах візиту міністри культури обох країн разом із першою леді України О. Зеленською відвідали Центральну бібліотеку ім. Т. Шевченка для дітей міста Києва. Ріма Абдул-Малак ініціювала передачу бібліотекам в Україні книжок для дітей і дорослих у межах проекту з підтримки української книговидавничої та бібліотечної справи протягом 2023–2024 рр. Книги французьких авторів, перекладені українською, було відібрано та придбано Французьким інститутом в Україні. Проект передбачає продовження закупівлі книжкових видань і можливе створення україномовних аудіокниг. За участі О. Зеленської сторони також обговорили співпрацю України та Франції в сфері культури під час війни. Зокрема проєкт *Ukraine. Out of Blackout*, покликаний відкрити мистецьку спадщину України як важливу цінність європейської культурної спільноти. Перебуваючи в Києві французька делегація також оглянула виставку «Україна: Розп'яття» у Національному музеї історії України у Другій світовій війні, відвідала Національний музей мистецтв ім. Б. та В. Ханенків, поспілкувалася з українськими митцями.

16 лютого в Міністерстві культури та інформаційної політики України відбулася зустріч міністра О. Ткаченка, його заступників Г. Григоренко, А. Бондар і Т. Шевченка з Надзвичайним і Повноважним Послом Королівства Іспанія в Україні Рікардо Лопесом-Арандою Хагу та радником з питань культури іспанського посольства Хав'єром Фуентесом Лехою. Ішлося про співпрацю між країнами у сферах культури, культурної спадщини та медіа. Серед іншого О. Ткаченко подякував іспанській стороні за всебічну підтримку України та української культури, зокрема за повну фінансову допомогу для створення культурного хабу у Львові. На цей проєкт, що реалізується ЮНЕСКО, іспанська сторона виділила 1,5 млн євро. Також Іспанія активно підтримує рішення щодо України на засіданнях міжнародних організацій.

15 лютого у Києві відбувся круглий стіл за участі експертів, аналітиків, журналістів та громадських діячів «Україна – Азербайджан: стратегічне партнерство в умовах викликів глобальному світовому порядку». Спікери проаналізували розвиток українсько-азербайджанських відносин та обговорили новий етап – як розвивати діалог та співробітництво в нових умовах. Серед іншого йшлося про народну та культурну дипломатію, культуру, співробітництво у сфері інформаційної безпеки.

За кордоном

17 лютого президент України В. Зеленський онлайн виступив на Мюнхенській безпековій конференції (Німеччина), відкривши панель «Давид на Дніпрі». Президент подякував «усім, хто дає працю українському Давидові, завдяки

якій російський Голіаф вже почав втрачати рівновагу». На полях форуму Фонд Віктора Пінчука та *PinchukArtCentre* у співпраці з Офісом Президента України представили виставку «UKRAINE IS YOU». Перший розділ виставки побудовано навколо фільму О. Сая про російські воєнні злочини. Це тисячі фотографій і відео, які є частиною збору доказів для документування та підтвердження воєнних злочинів росії в Україні. Другий розділ виставки – багатоканальна кіноробота Я. Малащука та Р. Хімея з нещодавно звільненого Херсона. Вона показує красу та стійкість міста та його мешканців, які перебували під дев'ятимісячною окупацією.

Бюро у справах освіти та культури Державного департаменту США (ECA) 24 лютого оголосило про виділення 7 мільйонів доларів на підтримку зусиль України щодо захисту своєї культурної спадщини. Кошти спрямують на декілька пріоритетних напрямків: документування пошкоджених об'єктів і колекцій для звітності; захист від пошкоджень і крадіжок; аварійну стабілізацію пошкоджених об'єктів; розробку та впровадження планів консервації та реставрації; координацію заходів реагування у сфері культурної спадщини; спеціалізоване навчання. Пріоритет надаватиметься об'єктам культурної спадщини та колекціям, які безпосередньо постраждали від російської агресії. Ініціативу реалізують у співпраці з Міністерством культури та інформаційної політики України, українськими неурядовими організаціями та міжнародними партнерами.

Японія надасть майже 10 мільйонів доларів на фінансування надзвичайних заходів ЮНЕСКО в Україні та сусідніх країнах у сферах освіти, культури й захисту журналістів. Цей внесок робить Японію провідним партнером ЮНЕСКО в Україні. Загалом цього року Уряд Японії надасть рекордну суму фінансування для ЮНЕСКО обсягом 16,1 мільйона доларів. Нову угоду між сторонами було підписано 31 січня.

У лютому Королівський монетний двір Канади випустив одразу дві пам'ятні монети у вигляді української писанки – золоту із квітковим мотивом соняхів і срібну у трипільському художньому стилі, заснованому на малюнках доісторичного глиняного посуду. Номінал монет відповідно 250 та 20 канадських доларів, а наклад – 275 і 7,5 тис. одиниць. Монети було розпродано у перші ж дні. Чистий виторг від продажу золотих та срібних монет серії «Писанка» у 2023 році спрямують на гуманітарну допомогу Україні.

24 лютого в центрі Копенгагена, в районі Крістіансгавн, офіційно відкрив свої двері для ширшої аудиторії Український дім в Данії (*Ukraine House in Denmark*). У відкритті взяли участь міністр культури Данії Якоб Енгель-Шмідт та Надзвичайний і Повноважний Посол України в Королівстві Данія М. Видойник. З нагоди відкриття закладу представлено художню виставку «Музи не мовчать» під кураторством П. Гудімова. У експозиції понад сотня картин, скульптур, дизайнів та відеороликів, створених під час війни більш ніж п'ятдесятьма українськими митцями.

20 лютого Інститут міжнародних досліджень факультету соціальних наук Карлового університету (Чехія) презентував новий спеціалізований науковий центр «Україна в Європі, що змінюється», який очолила Валерія Корабльова. Центр фокусуватиметься на темі сучасної України, культурних та політичних відмінностях, ширшому контексті війни та її значенні для демократії.

14 лютого у Таллінні за участі Надзвичайного і Повноважного Посла України в Естонії М. Беци відбулося відкриття виставки «Дружба між Естонією та

Україною», на якій представлено малюнки українських дітей з Херсона, Маріуполя, Харкова та інших найбільш постраждалих від російської агресії українських міст. Захід організовано за ініціативи та сприяння Міських зборів м. Таллінн і особисто голови Міських зборів Євгенія Осинівського.

Міжнародна підтримка України

В Україні

23 лютого президент України В. Зеленський і прем'єр-міністр Іспанії Педро Санчес відкрили на Алеї сміливості в Києві іменну табличку на честь іспанського політика. Принагідно В. Зеленський подякував Педро Санчесу за допомогу, яку Іспанія надає Україні в часи російського вторгнення.

Володар премії «Оскар», режисер, сценарист та актор Мішель Хазанавічус (Франція) став послом благодійної платформи *United24* у напрямі «Відбудова України». 7 лютого митець разом зі ще однією амбасадоркою *United24* Е. Світоліною зустрівся з президентом України В. Зеленським, щоб обговорити деталі нової місії. Також Мішель Хазанавічус відвідав Ірпінь і Бучу.

Своєю чергою амбасадор *United24* напрямом «Армія дронів», актор Марк Гемілл провів з 17 лютого по 24 березня розіграш 10-ти постерів зі своїм автографом за донат на підтримку України. На зібрані кошти придбають розвідувальні дрони *RQ-35 Heidrun*, які допоможуть зберегти життя українським захисникам. На постерах зображено легендарний корабель *X-wing Fighter*, саме на такому Люк Скайвокер, якого зіграв Гемілл, знищив головну зброю Галактичної імперії – «Зірку смерті». Проте за задумом автора малюнка, ілюстратора Джастіна Арама, в оновленій версії зореліт має жовто-блакитне забарвлення і протистоїть космічному флоту імперії в кольорах російського прапора. Також Марк Гемілл підписав 10 пачок йодованої солі у спеціальному упакуванні з алюзією на гранд-майстра Ордену джедаїв – Йоду. Цю партію солі, яка налічує всього 500 пачок, випустила фандрайзингова платформа *United24* разом з «Артемсіллю», щоб зібрати кошти на безпілотники для ЗСУ. Крім того, у грудні актор озвучив англійську версію застосунку «Повітряна тривога».

15 лютого керівник Офісу Президента України А. Єрмак зустрівся з істориком, журналістом і письменником, професором європейських студій в Оксфордському університеті Тімоті Гартоном Ешем (Велика Британія). А. Єрмак подякував Тімоті Ешу за щирі підтримку України й активну позицію від самого початку повномасштабної агресії росії. Під час свого візиту професор також прочитав лекцію «Від повоєнної Європи до Європи падіння стін – і навспак. Російська війна проти України в контексті європейської історії після 1945 та 1989 років» у Києво-Могилянській Академії та Українському католицькому університеті.

23 і 24 лютого до Києва та Львова навідався засновник та фронтмен гурту *Massive Attack*, продюсер і художник Роберт Дель Ная на прізвище 3D (Велика Британія). Ще на початку війни митець створив плакати на підтримку України. А 2 березня опубліковано ремікс Роберта Дель Наї на пісню «Океану Ельзи» – «Обійми». Новий трек має назву «Legacy of War Mix» та має на меті допомогти у зборі коштів для *Legacy of War Foundation* та *United24*.

15–18 лютого у Києві побував актор Джек Глісон (Ірландія), знаний завдяки ролі короля Джоффри Баратеона у телесеріалі «Гра престолів». Під час перебування у столиці Джек Глісон провів зустріч із шанувальниками у Київсь-

кому академічному театрі юного глядача, дав декілька майстер-класів і воркшопів з акторської майстерності, включно з кіноінтенсивом, завдяки якому зібрали 195 тисяч гривень, зустрівся з українськими військовослужбовцями, взяв участь у благодійних зборах коштів та аукціонах на підтримку ЗСУ, зокрема розіграв на благодійному аукціоні статуетку свого персонажа та підтримав лотерею «Кава з Джеком». Окрім того, Джек Глісон разом зі своїми друзями, британськими волонтерами, привіз пікап для українських воїнів.

2–7 лютого в Україні побував письменник та журналіст, автор книжок «Самотність простих чисел» та «Чорне і сріблясте» Паоло Джордано (Італія). Під час свого візиту він відвідав Львів, Дніпро, Краматорськ, Харків, Київ та зранену окупантами Київщину, щоб написати матеріал про те, що відбувається в нашій країні просто зараз, як живуть українські міста, чого зазнають звичайні люди внаслідок російського повномасштабного вторгнення. Написаним письменник хоче привернути увагу італійців до війни росії проти України.

12–14 лютого Чернігів із ознайомчим візитом відвідала делегація Реймса (Франція), з яким нещодавно укладено побратимські відносини. До її складу увійшли заступник мера з міжнародних та партнерських відносин Димитрій Удін, заступник керівника апарату мерії Ремі Грандмандже та художник Арно Шулер (Кусек). Останній, зокрема, створив декілька нових артоб'єктів у місті: на стінах Центральної міської бібліотеки ім. М. Коцюбинського з'явилося зображення очей українських військових із підписом «Ми живемо в опорі», також малюнки очей захисників відтепер прикрашають колони Чернігівської музичної школи ім. С. Вільконського, а Туристично-інформаційний центр – зображення пса Патрона.

14 лютого мер Маріуполя В. Бойченко в онлайн-режимі підписав Меморандум про партнерство з архітектурною компанією *Gensler* (США). Тож одне з провідних дизайнерських і архітектурних бюро у світі допоможе створити візію сучасного українського Маріуполя.

27 лютого директор Департаменту суспільних комунікацій КМДА Р. Лелюк передав Надзвичайному і Повноважному Послу Республіки Польща в Україні Бартошу Ціхоцькому книгу вдячності «Brave & Thankful». Це збірник подяк від переселенців з України, які знайшли тимчасовий притулок в європейських країнах. Більшість із них адресовано саме Польщі.

За кордоном

22 лютого іменні таблички Ірпеня та Бучі з'явилися на площі Побратимів у місті Кашкайш (Португалія). За словами мера Карлуша Каррейраша, ця площа символізує роль Кашкайша у світі. На сьогодні на ній встановлено 18 табличок, присвячених містам-побратимам із чотирьох континентів.

Бойкот російським музейникам оголосили *ICOM* Німеччини, Австрії та Литви. 8 лютого оновлена рада Національного комітету *ICOM* Німеччини одногласно прийняла рішення про бойкот *ICOM* росії. Правління наголосило, що загарбницька війна росії проти України знущається над міжнародним правом, Гаазькою конвенцією та усіма базовими суспільними нормами. Систематичне пограбування українських музеїв, яке підтримується російськими музейниками та є прикладом порушення етичних норм, більше не повинно залишатися поза увагою, – переконані в німецькому комітеті. Представники *ICOM* Німеччини відтепер не братимуть участь у заходах, на яких будуть присутні представники

ICOM росії або російські музейники. Також Об'єднання музеїв Німеччини запропонувало відсторонити представників російського *ICOM* від усіх міжнародних організацій і виключити його з Міжнародної ради музеїв до подальшого розпорядження. Своєю чергою 22 лютого Об'єднання музеїв Австрії заявило, що не співпрацюватиме з *ICOM* росії та закликає Міжнародну раду музеїв більше не надавати російським делегаціям доступ до сцени на заходах і конгресах *ICOM*, а також відкликати членство тих російських членів *ICOM*, які своїми заявами і діями порушують Кодекс етики *ICOM* або Гаазьку конвенцію. *ICOM* Австрії також виразив протест стосовно пограбування росією українських музеїв та висловив засудження російським музейникам, які підтримують це пограбування. А 24 лютого до бойкоту Об'єднання музеїв росії приєднався *ICOM* Литви, правління прийняло це рішення одноголосно. Власне, *ICOM* Литви бойкотує російський національний комітет *ICOM* від початку війни, відтепер же інституція не братиме участі в жодних заходах з представниками *ICOM* росії чи російських музеїв. *ICOM* Литви закликав до призупинення діяльності російського національного комітету на міжнародному рівні та схвалив повне припинення співпраці з *ICOM* росії та виключення російського національного комітету з глобальної асоціації. Крім цього, *ICOM* Литви висловив засудження російських музеїв, які підтримують пограбування українських музеїв збройними силами рф, та оголосив про готовність підтримувати українські музеї та музейників до перемоги України у цій війні. Варто зазначити, що ще на початку березня 2022-го *ICOM* Польщі закликав негайно припинити членство росії у Міжнародній раді музеїв.

Австрійські діячі культури розкритикували участь російської делегації у зимовій сесії ПА ОБСЄ у Відні 23–24 лютого, назвавши її «делегацією ганьби». Про це йдеться у спільному листі діячів культури на адресу Федерального уряду Австрії. Звернення підписали лауреат Нобелівської премії з літератури Ельфріда Єлінек, письменники Катрін Рьогла, Міхаель Кольмайер та Арно Гайгер, музиканти Пауль Гульда, Гайнц Карл Грубер та Райнхольд Більгері, актори Корнеліус Обоня, Губсі Крамар, Кріс Лонер і Гюнтер Толар.

21 лютого МЗС Румунії повідомило російського посла, що влада країни вирішила припинити діяльність російського центру культури і науки в Бухаресті. «Своїми діями центр безповоротно відійшов від своїх природних цілей зміцнення культурних зв'язків і, на жаль, перетворився на інструмент пропаганди, дезінформації та виправдання воєнних злочинів російської федерації в Україні», – зазначили у відомстві.

15 лютого в Чикаго, біля будівлі Громадянської опери (США), пройшла акція протесту проти просування російської культури – кілька десятків демонстрантів засудили постановку балетної групи *The Joffrey Ballet* за мотивами роману Л. Толстого «Анна Кареніна». Хореографом виступив Ю. Посохов. Генеральне консульство України в Чикаго повідомило, що акція протесту відбулася проти просування російської культури у той час, як її носії вбивають та підтримують вбивства цивільного населення України, у тому числі українських діячів культури.

28 лютого Національний симфонічний оркестр Тайваню повідомив, що скасував запланований на 5 березня виступ російської оперної співачки А. Нетребко та її чоловіка Ю. Ейвазова через широкий суспільний осуд. У Мі-

ністерстві культури Тайваню наголосили, що війна в Україні не може бути «двозначною» та підтримали скасування виступів прокремлівських артистів.

15 лютого в центрі Праги, на Староміській площі (Чехія), розмістили сотні пар взуття, щоб нагадати про мешканців Маріуполя та Бучі, які загинули внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну. Таким чином рух *Amnesty International* разом із українською сценографкою М. Чалою намагалися передати атмосферу страху та безнадії. Мета проєкту – заклик до якнайшвидшого розслідування воєнних злочинів росії в Україні.

На знак підтримки України 9–12 лютого у рамках фестивалю світла при храмі Дзенкоджі в місті Нагано (Японія) історичні будівлі храмового комплексу підсвітили кольорами українського прапора. Автор проєкту – японська дизайнерка світла Мотоко Ішії.

23 лютого всесвітньо відома акторка Катрін Денев зачитала французький переклад вірша «Надія» Лесі Українки в ефірі політичної програми «Обличчям до територій» телеканалу *TV5 Monde*, яку до роковин повномасштабної російсько-української війни перейменувалася на «Обличчям до України». Своєю чергою знама акторка Жюльєт Бінош підтримала Україну на 48-й церемонії премії «Сезар» – національній кінопремії Франції. Вона звернулася до глядачів із закликом не забувати про жорстоку війну росії проти України та висловила захоплення українським народом.

Легендарні Боно і Едж з гурту *U2* (Ірландія) виступили під час концерту гурту «Антитіла» в Лондоні (Велика Британія). Разом із українськими музикантами вони виконали пісню «Mothers Of The Disappeared» як присвяту всім українським матерям, які чекають своїх синів з війни, й тим, сини яких полягли. Своєю чергою британський поп-дует *Pet Shop Boys* випустив кліп на пісню «Living In The Past» (оприлюднено 10 лютого). Написана від імені путіна пісня містить згадки про російську агресію проти України, порівняння його зі Сталіним та промовисті слова: «Я хочу, щоб люди вмирали з моїм ім'ям на вустах». Натомість кантрі-співак Бред Пейслі (США), амбасадор *United24*, створив пісню «Same Here», в якій використав запис промови В. Зеленського (опубліковано 24 лютого). У ній сказано, що між українцями, американцями й іншими народами немає жодних відмінностей.

28 лютого Г'ю Бонневіль, зірка серіалу «Абатство Даунтон» (Велика Британія), провів онлайн-зустріч зі студентами Харківського національного університету ім. В. Каразіна. Йшлося про творчість, натхнення, а також про підтримку України та Харкова під час війни, зокрема і в межах проєкту «Листівки з України» (у ньому актор озвучив історію пошкоджених та зруйнованих внаслідок російської агресії культурних пам'яток Харкова).

Голлівудський актор Леонардо Ді Капріо (США) зробив внесок у Фундацію Олени Зеленської. Кошти спрямують на допомогу українським дітям, які постраждали від війни. Тим часом благодійний фонд Елтона Джона *Elton John AIDS Foundation* (Велика Британія) виділив на допомогу Україні 125 тис. доларів. За них придбають 10 біохімічних аналізаторів крові, щоб ВІЛ-інфіковані українці й надалі мали доступ до високоякісного догляду та лікування.

Вшанування пам'яті

В Україні

Президент України В. Зеленський висловив співчуття Туреччині через руйнівний землетрус 6 лютого, унаслідок якого постраждали тисячі людей. Зі словами співчуття та підтримки до турецького народу також звернулися українські музиканти Є. Хмара, А. Хливнюк, Р. Лижичко, актор Ю. Горбунов та ін.

23 лютого у Національному заповіднику «Софія Київська» за участі Надзвичайного і Повноважного Посла Швеції в Україні Тобіаса Тиберга відбулися заходи із вшанування пам'яті Інгігерди Шведської, великої княгині, дружини князя Ярослава Мудрого. Минуло 972 роки з дня її смерті та поховання у соборі Святої Софії Київської. Меморіальні заходи традиційно розпочалися біля князівської гробниці у соборі, де митрополит Київський і всієї України Епіфаній провів поминальну панахиду. Опісля в Будинку митрополита відбувся круглий стіл «Інгігерда-Ірина та її нащадки: вшанування пам'яті». Із відеозверненням виступили представники Державного архіву Швеції – генеральний директор Карін Астром Іко та головний архіваріус Джоанна Фріз Маркевич. А головний нумізмат компанії *Naturens Mangfold As* К'етіль Квіст презентував у онлайн-режимі пам'ятну монету Нумізматичного товариства Осло, яка вшановує зв'язки Норвегії та України. На її аверсі, зокрема, зображено монети короля Гаральда Суворого (1045–1066) із символом триквертом і князя Ярослава (1019–1054) із тризубом, а також передню частину корабля вікінгів із написаними на борту іменами «Гаральд» та «Еллісіф» (так у Норвегії називають Єлизавету – дружину Гаральда Суворого, доньку князя Ярослава).

Визнання Голодомору

За кордоном

1 лютого Національні збори Болгарії схвалили резолюцію про визнання Голодомору 1932–1933 років геноцидом українського народу. Відповідно до рішення болгарського парламенту в кожен останню суботу листопада у країні згадуватимуть жертв цього страшного злочину радянської влади.

21 лютого голова Конгресу Іспанії Мерітцель Батет та радник-посланник українського посольства Д. Матющенко відкрили у стінах Конгресу депутатів Королівства Іспанія фотовиставку, присвячену Голодомору в Україні 1932–1933 років. Захід відбувся за присутності політичних сил, представлених у Конгресі, представників громадських кіл, провідних ЗМІ.

10–26 лютого у місті Трір, в культурному центрі *TUFA* (Німеччина), діяв виставковий проєкт «Голодомор: історія римується», в рамках якого представлено виставку Національного музею Голодомору-геноциду «Незасуджений геноцид українців повторюється», виставку колажу «Паралелі» від проєкту *CUTOUT COLLAGE* та інсталяцію «Обід, приготовлений росією», підготовлену Музеєм Голодомору. У рамках проєкту також відбулася лекція «Голодомор – вбивство голодом» доктора Клауса Юргена Беккера та покази сюжетів із циклу «Голодомор: мозаїка історії» (спільний проєкт Музею Голодомору та «Українер» за підтримки УКФ) і документального фільму С. Буковського «Живи» від Міжнародного благодійного фонду «Україна 3000». Організатори виставки прагнули донести громадськості за кордоном інформацію про один із найжахливіших масових злочинів в історії людства – геноцид українців 1932–1933 років – та показати паралелі між Голодомором і знищенням українців, яке росія здійснює сьогодні. Проєкт профінансовано в рамках Трірського партнерства за демократію (*Trierer Partnerschaft für Demokratie*), яке є частиною федеральної

програми «Живи, демократіє!» Федерального міністерства у справах сім'ї, людей похилого віку, жінок та молоді ФРН.

Інформаційна безпека В Україні

20 лютого команда Міністерства культури та інформаційної політики України зустрілася у Києві з делегацією Спеціального комітету Європейського парламенту з іноземного втручання у демократичні процеси в ЄС, включаючи дезінформацію (*INGE*). Сторони обговорили стан справ у сферах культури та інформаційної політики в Україні. Зокрема ініціативу «Інформаційний Рамштайн», боротьбу з російською дезінформацією та формування стійкості у суспільстві до неї. Українська сторона закликала до бойкоту участі російських митців у європейських заходах всіх рівнів і посилення санкцій проти російських пропагандистів. Зі свого боку представники Європарламенту наголосили на необхідності дотримання балансу боротьби з дезінформацією та демократичними стандартами свободи думки. Також їх цікавили конкретні плани співпраці, зокрема щодо просування українських наративів серед країн Південної Африки, Азії та Латинської Америки. Для цього планують створити відповідні офіси. Серед учасників зустрічі: міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко; його заступник Т. Шевченко; керівник делегації, голова *INGE* Рафаель Глуксманн; віце-президентка Європейського парламенту Хайді Хаутала; політичний радник Представництва ЄС в Україні Ааро Іулітало та ін. У рамках візиту до нашої країни делегація *INGE* також зустрілась із секретарем РНБО України О. Даніловим, в.о. керівника Центру протидії дезінформації при РНБО А. Шаповаловим, першим віце-спікером ВРУ О. Корнієнком та іншими високопосадовцями. Європарламентарі обговорили зі своїми українськими колегами стратегії та практику протидії російському втручання та зібрали важливу інформацію про те, як інституції ЄС можуть більш ефективно надавати необхідну допомогу Україні.

У лютому відбувся запуск ініціативи «Nations Against Disinformation», спрямованої на підвищення рівня обізнаності про небезпеку дезінформації та її серйозні негативні наслідки для суспільств. Вона передбачає консолідацію зусиль держав, бізнесу і громадянського суспільства в усьому світі та співфінансується Європейським Союзом і Національним демократичним інститутом (США). У рамках ініціативи партнери планують спільні міжнародні кампанії, проведення заходів, конференцій, вебінарів і майстер-класів для обміну найкращими практиками протидії дезінформації. Перша комунікаційна кампанія ініціативи стартувала у партнерстві МЗС і МКІП України, МЗС Естонської Республіки, а також *EUvsDisinfo* – проекту Оперативної робочої групи зі стратегічних комунікацій Європейської служби зовнішньополітичної діяльності. У рамках кампанії в Україні презентували «The Didtortion Test» – інструмент, який допомагає виміряти стійкість людини до дезінформації.

За кордоном

Активістка М. Чумало стала лауреаткою престижної Премії Улофа Пальме за 2023 рік, яка щорічно присуджується Меморіальним фондом Улофа Пальме (Швеція) за видатні досягнення в правозахисній діяльності. Цьогоріч за захист прав і свобод жінок разом із українкою нагороджено турецьку правоза-

хисницю Ерен Кескін та іранську журналістку Наргес Мохаммаді. Церемонія нагородження відбулася 1 лютого у Стокгольмській концертній залі, де проводять вручення Нобелівської премії.

22 лютого Міжнародна федерація журналістів заявила, що призупинила членство Спільноти журналістів росії через її діяльність на окупованих територіях України. Наразі призупинення її роботи ухвалили до наступного з'їзду у 2026 році. Міжнародна федерація журналістів базується в Брюсселі та репрезентує інтереси 600 тисяч журналістів зі 146 країн.

3 лютого Уряд Канади запровадив санкції проти 38 фізичних і 16 юридичних осіб рф. Вони причетні до поширення російської дезінформації та пропаганди. Зокрема під санкції потрапила державна медіакомпанія *Russia Today*, а також *United World International* і Фонд боротьби з репресіями, котрі пов'язують із засновником і власником ПБК «Вагнер» Є. Пригожиним. Крім того, у списку актори та співаки: М. Боярський, М. Башаров, Д. Дюжев та ін.

22 лютого на шпальтах *Die Welt* (Німеччина) опубліковано новий блог міністра культури та інформаційної політики України О. Ткаченка, у якому він вкотре закликав до бойкоту російської культури. Міністр констатує, що ігнорування російської культури в європейських країнах від початку повномасштабної війни росії проти України не набуло системного характеру й більшість країн Європи і нині не розуміє, що насильство – це основа російської світоглядної системи цінностей.

Дні культури

За кордоном

З 26 лютого по 9 березня тривали «Дні України в Чорногорії», які запропонували низку заходів за участі українських експертів та журналістів. Так, у «Європейському домі» в Подгориці проведено публічні лекції/презентації на теми «Сучасна Україна без фейків і пропаганди», «Зв'язок історії та сьогодення» та «Крим: анатомія маніпуляцій». Спікерами виступили: С. Моругін, О. Лень, О. Доній, О. Мустафін, ведуча – Н. Іщенко. А на Факультеті чорногорської мови і літератури в Цетинє організовано дискусію, присвячену імперським історичним фейкам в історії України та Чорногорії. Також у Національній бібліотеці та в Українському центрі в Подгориці відбулися презентації книги О. Мустафіна «Чорногорія. Подорож історією». Подію організували Фонд миру Астамура Гумби (Україна) і Громадська ініціатива «21 травня» (Чорногорія) за підтримки Посольства України в Чорногорії та за сприяння Міністерства культури та інформаційної політики України.

Закордонне українство

За кордоном

9 лютого Фонд розвитку громад Світового Конгресу Українців визначив проекти-переможці від українських громад та організацій, спрямовані на розбудову українського громадського і культурного життя у світі, що отримують співфінансування. Кошти будуть надані громадам з таких країн: Аргентина, Болгарія, Бразилія, Велика Британія, Греція, Грузія, Іспанія, Італія, Йорданія, Естонія, Латвія, Мальта, Німеччина, Нова Зеландія, Південно-Африканська Республіка, Польща, Словаччина, США, Туреччина, Хорватія, а також Світовій федерації українських жіночих організацій. Проекти-переможці охоплюють теми

розбудови громадського життя, формування правдивого іміджу України та українського народу, інформування про українську історію, культуру та сьогодення, розвиток українського шкільництва, розбудову впливу українського жіночого руху при ООН та сприяння молодіжному лідерству в громадах.

Три українські організації в Греції – Український культурно-освітній центр «Берегиня», Товариство підтримки і розвитку культурної спадщини «Трембіта» та Асоціація української діаспори в Греції «Українсько-грецька думка» – отримали підтримку Фонду Конрада Аденауера (Німеччина), спрямовану на розвиток українських суботніх шкіл.

25 лютого представники українського посольства та громади в Єгипті відвідали Александрійську бібліотеку, де з нагоди 152-ї річниці від дня народження Лесі Українки провели церемонію з вшанування її пам'яті.

Мистецькі заходи В Україні

За підтримки Офісу Президента України й Агентства США з міжнародного розвитку (*USAID*) з 17 лютого в Києві, на Контрактовій площі, відкрито «Модуль Тимчасовості» (MOT) – новий тимчасовий культурний простір від команди *don't Take Fake*, який діятиме до 14 травня. Мета проєкту – привернути ще більше уваги до України, продемонструвати, що навіть під час війни в нашій країні можливі масштабні культурні проєкти, а також зібрати кошти на відновлення культурних інституцій, які постраждали внаслідок російської агресії. Основою двоповерхової конструкції, збудованої з 27-ми контейнерів-модулів, є виставковий простір, де експонуються полотна, скульптури, інсталяції та аудіовізуальні твори 28 художників з 10 закордонних країн. Серед учасників – Ноель Долла, Філіп Коньє, Анн-Флор Кабаніс, Катрін Бох, *Zevs* (псевдонім Агірре Шварца), *JR* (Франція), Томас Гіршгорн (Швейцарія – Франція), Адель Абдессемед (Алжир – Франція), *Vhils* (Алешандре Фарту, Португалія), Пабло Вальбуена (Іспанія), Анрі Сала (Албанія – Німеччина), Клеон Петерсон, Марк Дженкінс (США), *KIMSOOJA* (Південна Корея), Субодх Гупта (Індія), Ж. Кадилова, Р. Мінін, О. Сай (Україна) тощо. Також на виставці новий аудіовізуальний проєкт презентував нью-йоркський дует *Soundwalk Collective*, вірш до якого написала та зачитала Патті Сміт (США). Куратором виставки виступив Фабріс Бусто – французький арткритик, куратор і головний редактор журналу *Beaux Arts*. На період своєї роботи MOT у колаборації з *Docuday UA* та «Довженко-Центром» також стане майданчиком для кінопоказів. Окрім того, тут відбуватимуться перформанси, лекції та дискусії.

За кордоном

Українсько-шведська організація *Nordic Ukraine Forum* започаткувала щорічну подію *Ukrainian vision*, покликану стати місцем зустрічі українських, шведських і міжнародних діячів. Перша ітерація «Ukrainian vision. Культурні діалоги» відбулася 17–20 лютого у Стокгольмі та була присвячена ролі культури під час війни. Вона запропонувала панельні дискусії: «Підтримка української культури: митці в еміграції та інституції в небезпеці» за участі міністра культури та інформаційної політики України О. Ткаченка (онлайн), голови комітету з культури шведського парламенту Аманди Лінд, директора Національного музею Швеції Сусанни Петтерссон, аналітика Стокгольмського центру східноєвропейських досліджень Стефана Інгварссона та ін.; «Чому Україна важлива для світу?» – Торбйорна Бекера зі Стокгольмського інституту перехідної економіки, Лізи Бьурдвальд (авторка книги «Slava Ukraini! Women's Resistance under Russia's War»), українського філософа В. Кебуладзе та ін.; «Література: оповідаючи невимовне» – письменників А. Любки, Мадлен Грив, журналіста Йонаса Мосскіна та ін.; «Театр у военний час» – режисерів М. Булгакова, М. Голенка, С. Дорофеева; «Музиканти як амбасадори» – шведського композитора і культурного політика ЄС Альфонса Карабуди, українських виконавців Г. Старуха, А. Войтюк тощо; «Гумор як зброя» із Оззом Нуєном, С. Немонежиною, Д. Анцибор, В. Байдаком. Окрім панельних дискусій, на *UkraineVision 2023* також відбулися мистецькі інтервенції художника А. Логова, розмови з українськими митцями, зокрема реперкою *alyona alyona* та гуртом *KAZKA*, кон-

церти. Захід відбувся у співпраці з *UnitedVoice* за підтримки міської ради Стокгольма та Посольства Канади у Швеції.

У Парижі відбулося одразу три події в рамках «Української весни» – ініціативи Українського інституту, що реалізується спільно з Посольством України у Франції за підтримки Благодійного фонду *Dofa fund: cultural networking* і Агентства США з міжнародного розвитку (*USAID*). 13 лютого у Національному інституті історії мистецтв Франції (*INHA*) в партнерстві з Французьким інститутом, *INHA* і *Relais Culture Europe* (офіс «Креативної Європи» у Франції) проведено круглий стіл «Out of Blackout. Виставки українських музейних колекцій в Парижі. Можливості й виклики». Українські фахівці презентували визначні явища історії українського мистецтва, а також обговорили з французькими колегами, як зробити українську культуру та мистецтво видимими та впізнаваними у Франції. З українського боку в заході взяли участь: заступниця міністра культури та інформаційної політики К. Чуєва, креативна директорка Українського інституту Т. Філевська, керівниця проєкту Н. Ткаченко, голова ГО «Музей сучасного мистецтва» О. Балашова, заступниця генерального директора Національного художнього музею України О. Баршинова, співзасновниці галереї сучасного мистецтва «The Naked Room» Л. Герман і М. Ланько, дослідниця українського іконопису О. Шевлюга, дослідниця сценографії театрального авангарду Л. Аполонова тощо. Аудиторія складалася з управлінців французьких та міжнародних інституцій – міністерств культури та закордонних справ, *ICOM*, ЮНЕСКО, Французького інституту, музею Лувру, а також істориків мистецтва та кураторів. Захід став першою подією проєкту *Ukraine. Out of Blackout*, місія якого – вивести Україну з культурної темряви в Європі та світі. Ініціатива реалізовується Міністерством культури та інформаційної політики України в партнерстві з Українським інститутом. 15 лютого в центрі Парижа, в історичній будівлі готелю *Normandy Le Chantier*, відбулася презентація французького перекладу книги «Україна. Їжа та історія» за участі менеджерів проєкту А. й О. Брайченків. А 25 лютого в Культурному центрі України у Франції, що діє при українському посольстві, відбувся перформанс «Колискова для Маріуполя. Реквієм по зруйнованому місту» від київської лабораторії сучасної опери *Opera Aperta*. Музику для нього створили композитори І. Разумейко та Р. Григорів. Подія завершила сезон вересень'22 – лютий'23 «Української весни».

Музика В Україні

19 лютого в Одесі, у Лютеранському соборі, виступив органіст Бернар Струбер (Франція) з концертом «Музика Незламності». У програмі прозвучали твори видатних, але маловідомих нині композиторів епохи бароко – Жана-Філіппа Рамо, Дітріхе Букстехуде та ін. Сюрпризом концерту стало виконання на органі гімну Українських січових стрільців «Ой у лузі червона калина». Під час свого приїзду Бернар Струбер також завітав до Одеської національної опери та висловив щире захоплення невпинною роботою закладу під час війни.

За кордоном

Диригентка О. Линів отримала спеціальну відзнаку «За вагомий внесок» від *Oper!Awards* – премії, присвяченої оперному мистецтву, яку вручають в німецькомовних країнах. Це вдруге О. Линів відзначено цією нагородою – у 2020

її визнали «Найкращим диригентом». Церемонія нагородження відбулася 27 лютого в Дортмундському оперному театрі (Німеччина).

9–11 лютого Київський симфонічний оркестр виступив з трьома концертами із суто українською програмою на 39-му Міжнародному музичному фестивалі на Канарських островах (*Festival de Música de Canarias*, Іспанія) – фестивалі, визнаному одним із міжнародних еталонів у світі класичної музики. Український оркестр мав честь закрити його програму Третьою симфонією Б. Лятошинського «Мир перемаже війну» і, за словами організаторів, став «бастионом цивілізації та колективної гідності» на тлі повномасштабного вторгнення росії. Під орудою головного диригента оркестру Луїджі Гаджеро в програмі представлено українських композиторів М. Березовського й Б. Лятошинського, а також народженого в Києві Р. Глієра. Зокрема «Концерт для арфи з оркестром» Р. Глієра *Kyiv Symphony Orchestra* виконав разом із арфісткою Філармонічного оркестру Гран-Канарії Катрін Меєр. Оркестр також ознайомив публіку із «Мелодією» М. Скорика у виконанні концертмейстера В. Глибочану та арфістки Катрін Меєр і увертюрою М. Лисенка до опери «Тарас Бульба». Наприкінці кожного концерту звучав Гімн України.

28 лютого в Палаці Канцеллерія (*Palazzo della Cancelleria*, Ватикан) відбувся концерт класичної та сакральної музики у виконанні Харківського національного академічного театру опери та балету ім. М. Лисенка під керівництвом з. д. м. України Д. Морозова. Музиканти зіграли велику концертну програму, в якій органічно поєдналися твори українських та європейських композиторів. Перед початком концерту зі вступним словом до присутніх звернулися Надзвичайний і Повноважний Посол України при Святому Престолі А. Юраш, заступник секретаря з відносин із державами Святого Престолу монсеньйор Мирослав Ваховський та представник Християнського благодійного фонду «Покров» С. Трунов. Концерт став завершальною подією Тижня молитов за Україну, приуроченого до річниці повномасштабної російсько-української війни. Захід відбувся завдяки зусиллям Посольства України при Святому Престолі та Християнського благодійного фонду «Покров» (м. Харків).

У рамках відзначення 30-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та Кувейтом український піаніст-віртуоз і композитор Є. Хмара провів у кувейтській столиці два заходи. 9 лютого він дав концерт у культурному центрі Ярмук. Музичним сюрпризом заходу стало виконання разом зі співаком М. Гамам Сагіром Гімну українського дипломата арабською мовою. Напередодні, 8 лютого, піаніст провів сеанс музичної терапії для дітей у центрі *ARGAN Bedaya*. Цей благодійний захід відбувся під патронатом Посольства України в Кувейті. Незадовго до цього, 4 і 5 лютого, Є. Хмара виступив із концертами у Дубаї, в *House of Pianos* (ОАЕ). Під час концертів він, зокрема, виконав авторську композицію «Дюни», створену під впливом подорожей до арабських країн. Також піаніст 6 лютого дав концерт у дубайському *SEE Institute* для дітей з аутизмом.

Завдяки Українському інституту та *Semente Cultural Productions* бандурист-новатор, артист оркестру НАОНІ Г. Матвіїв узяв участь у шведському музичному проєкті *DUETS*, ідея якого – об'єднати на одній сцені місцевих музикантів та артистів, які грають на автентичних інструментах з різних країн. 23 лютого Г. Матвіїв виступив у Стокгольмі, в *Stallet Världens Musik Theatre*, у парі з барабанником, перкусіоністом, композитором і викладачем Шведської

королівської музичної академії Петером Данемо. Музиканти презентували свої авторські твори та обробки українських народних пісень. Запис концерту для подальшої трансляції здійснило Шведське національне радіо.

Гурт «Антитіла» став спеціальним запрошеним гостем музичного фестивалю «Санremo–2023» (Італія). На сцені суперфіналу хлопці представили нову пісню «Фортеця «Бахмут», присвячену українським захисникам міста. Аудиторія фестивалю, що транслювався телеканалом *RAI 1*, склала 20 млн глядачів.

Молода співачка М. Мармазинська зі сценічним псевдонімом *KüR* посіла перше місце на конкурсі протестної пісні *Protestsongcontest*, який 12 лютого вже удвадцяте проходив у віденському театрі Рабенгоф (Австрія). Перемогу українці принесла пісня «Люди»/«Menschen», виконана двома мовами.

Хореографічне мистецтво

За кордоном

2 і 3 лютого Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського виступив з концертами в Лугано й Аарау (Швейцарія). Колектив представив багаті національні танцювальні традиції, костюми та обряди.

Народний ансамбль танцю «Неогалактика» з Чернівців представив Україну на ювілейному 65-му міжнародному фольклорному фестивалі в Італії, який проходив 12–21 лютого в рамках карнавалу «Кастровіллари» в однойменному містечку.

Театр

За кордоном

За ініціативи Культурного центру України у Франції та Франко-української асоціації «Ідеї без кордонів» 9 лютого у Парижі відбулася прем'єра моновистави за п'єсою Неди Нежданої «Ответка.ua», присвяченої загиблому у війні з росією українському оперному співаку, Герою України В. Сліпаку. Постановку підготувало творче подружжя акторів О. та Б. Чернявських з Полтавського академічного музично-драматичного театру ім. М. Гоголя.

9–11 лютого в рамках фестивалю *Wildside* театральна компанія *Centaur Theatre Company* презентувала у Монреалі (Канада) прем'єру вистави «Садити яблуні» за текстом української драматургині І. Гарець. Драму поставив режисер Леслі Бейкер, у головній ролі – Клер Коултер. А 24 лютого в Познані відбулася прем'єра вистави «Гаага» від *Teatr Polski* (Польща), яку поставила за своєю п'єсою українська режисерка і драматургиня О. Денисова. Трагікомедія показує керівництво кремля в очікуванні суду.

Київська незалежна театральна компанія *Hooligan Art Community* презентувала виставу «Bunker Cabaret» у містах Великої Британії, Німеччини та Ірландії. Ідея вистави виникла в бомбосховищах Києва, а знайшла своє втілення в Англії. Постановка поєднує музику, поезію, танець та кіно у дослідженні кохання проти тоталітаризму та особистих конфліктів, пов'язаних із мистецтвом під час війни. У Великій Британії тур відбувся у рамках Сезону культури Велика Британія/Україна, що спільно реалізується Британською Радою та Українським інститутом. Виставу показали у Фалмуті (18 січня), Редруті (20 січня), Лондоні (покази 24–25 лютого приурочили до річниці повномасштабного російського вторгнення в Україну, а також 30–31 березня), Дербі (10–11 березня), Ві-

гані (23–24 березня). У Німеччині трупа виступила у Лейпцигу (2–3 лютого) та Берліні (10–12 лютого). А в Ірландії виставу можна було переглянути у Вотерфорді (2–3 березня).

З 9 лютого по 5 квітня тривав гастрольний тур «Дніпро Опери» містами Великої Британії. У програмі – опери «Кармен» Ж. Бізе, «Аїда» Дж. Верді та «Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні. Артисти провели 48 виступів по всій країні.

З 28 січня по 12 лютого Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М. Лисенка/Схід Опера, здійснюючи гуманітарний тур «Європейський шлях» в рамках проєкту «Схід Опера: долаючи відстань», удруге побував у Литві. Артисти дали 13 концертів і вистав у 13 містах, серед яких Мажейкяй, Шауляй, Клайпеда, Таураге, Паневежис, Алітус, Укмерге тощо. У рамках гуманітарного туру артисти «Схід Опери» також відвідали Латвію. Там вони показали балет «Білосніжка та семеро гномів» Б. Павловського у Вентспілсі (30 січня), а також балет «Жізель» А. Адана – у Вентспілсі (31 січня), Ливанах (14 лютого) та Даугавпілсі (15 лютого).

З–6 лютого балетна трупа Одеського національного академічного театру опери та балету разом із юними артистами зразкового ансамблю класичного танцю «Фуете» презентувала у Салоніках (Греція) балет Б. Павловського «Білосніжка» у постановці з. а. України Г. Севояна та Я. Кисельової.

Чеський онлайн-театр *Dramox* продовжує співпрацю з українськими театрами під час війни. Станом на лютий сервіс зібрав 80 різножанрових українських вистав. Усі кошти, отримані з підписок, компанія переказує театрам та творцям постановок.

Головний редактор британського видання *Opera Magazine* Джон Аллісон написав статтю про постановку Львівської національної опери «Страшна помета» на музику та лібрето Є. Станковича за мотивами однойменної повісті М. Гоголя. Стаття вийшла у лютневому номері журналу.

Кіно

В Україні

16–19 лютого у київському кінотеатрі «Жовтень» під гаслом «Кіно незламності» відбувся фестиваль «Тиждень ізраїльського кіно». У програмі чотири знакові ізраїльські фільми останніх років, які вже здобули визнання на батьківщині. Це військова драма Аві Нешера «Образ перемоги», заснована на реальних подіях часів війни за незалежність Ізраїлю; драма Шерона Бар-Зіва «Доброго ранку, син», що майстерно відображає випробування, з якими стикаються сім'ї військових в Ізраїлі та в усьому світі; драма Ніра Бергмана «А ось де ми!»; комедія Марко Кармела «Паризький бутік». Подію організували Посольство Держави Ізраїль в Україні та кінокомпанія «Артхаус Трафік».

22 лютого у Залі пам'яті Національного музею Голодомору-геноциду відбулася презентація документального фільму про злочини росії проти культурної спадщини України – «Стерти націю» польського режисера Томаша Гживачевського. Стрічку знято на замовлення Національного інституту культурної спадщини Польщі у межах діяльності Центру допомоги культурі в Україні. У стрічці йдеться про свідоме знищення українських пам'яток росіянами у Львові, Києві, Чернігові, Іванкові, Харкові, Ізюмі та Богородничому. Захід відвідав міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко.

FILM.UA DISTRIBUTION продав трилер М. Латика «Максим Оса та золото Песиголовця» німецькій компанії *ALAMODE*. Фільм знято за мотивами однойменного коміксу І. Баранька.

За кордоном

20 лютого на теренах Берлінале міністерки культури Франції, Німеччини та Люксембургу – Ріма Абдул Малак, Клаудія Рот і Сем Тансон – оголосили про створення Європейського фонду солідарності для українських фільмів (*European Solidarity Fund for Ukrainian Films, ESFUF*) і старт його першого конкурсу проєктів. Фонд фінансуватиметься коштом внесків 16 партнерів з 13 країн (Франції, Німеччини, Люксембургу, Бельгії, Нідерландів, Ірландії, Італії, Португалії, Греції, Кіпру, Хорватії, Литви й Естонії), а також Асоціації директорів Європейських кіноагентств (*European Film Agency Directors association, EFAD*). Фонд надаватиме підтримку для розробки або роботи на фінальній стадії українських художніх фільмів спільного виробництва з країнами-учасницями. Бюджет на 2023 рік становить 1 051 000 євро.

73-й Берлінський міжнародний кінофестиваль

Цьогорічний Берлінський кінофестиваль (16–26 лютого, Німеччина) пройшов під знаком солідарності з Україною, яка протистоїть російській агресії, та Іраном, де тривають антиурядові протести. Тож фестиваль відбувся без офіційної участі Ірану та росії. Крім того, на підтримку нашої країни було реалізовано низку ініціатив. На церемонії відкриття до учасників звернувся президент України В. Зеленський (через відеозв'язок). Він підкреслив, що у нинішніх умовах мистецтво не може бути нейтральним та поза політикою, адже у такі часи культура робить вибір і обирає сторону: стоїть проти зла або мовчить і допомагає злу. У роковини вторгнення, 24 лютого, на червоній доріжці Берлінале перед Фестивальним палацом відбулася акція Солідарності з Україною. У ній взяли участь державний міністр Німеччини з питань культури та ЗМІ Клаудія Рот, голова журі основного конкурсу кінофестивалю Крістен Стюарт, Надзвичайний і Повноважний Посол України у ФРН О. Макеєв, українські кінематографісти тощо. Також під час фестивалю представники української кіноіндустрії звернулись до міжнародної культурної спільноти із закликом вимагати звільнення з російського полону правозахисника і журналіста, модератора показів та ведучого церемоній кінофестивалю *Docudays UA* М. Буткевича. Символ Берлінського кінофестивалю – значок «Золотий ведмідь» – цього року змінив свій колір на синьо-жовтий. А як сувенір можна було придбати магнітного ведмедика Берлінале з петриківським розписом.

До журі Берлінського кінофестивалю увійшли українські кінофахівці: режисерка К. Горностай стала однією з членів журі категорії *Generation 14plus*; програмна директорка Київського міжнародного фестивалю короткометражних фільмів О. Прокопенко оцінювала фільми у квір-програмі *Teddy Award*; а режисерка О. Рубашевська приєдналася до журі ФІПРЕССІ. Рекордним стало цьогорічне представлення України у фестивальній програмі – шість українських стрічок та дві кінокартини про Україну було відібрано до різних конкурсних і позаконкурсних програм (усі роботи піднімають тему війни). При цьому дві з них відзначено фестивальними нагородами: стрічка Н. Парфан «Це побачення» здобула спеціальну відзнаку Міжнародного журі короткометражних фільмів, а

документальний фільм Міли Жлуктенко та Даніеля Асаді Фаезі «Прокидаючись у тиші» (Німеччина/Україна) – спеціальну нагороду за найкращий короткометражний фільм у програмі *Generation Kplus*. Також фільм отримав 2500 євро від німецької благодійної організації для дітей *Deutsches Kinderhilfswerk*. Окрім значених кіноробіт, на фестивалі показали українські стрічки: «Ти мене любиш?» Т. Ноябрьової у конкурсній програмі *Panorama* (світова прем'єра); «Ми не згаснемо» А. Коваленко (Україна/Франція/Польща/ США) – *Generation 14plus* (світова прем'єра); «Залізні метелики» Р. Любого (Україна/Німеччина) – *Panorama Dokumente*; «Східний фронт» Є. Титаренка та В. Манського (Україна/Латвія/Чехія/США) – *Encounters* (світова прем'єра). Серед центральних подій Берлінале – прем'єра стрічки Шона Пенна й Аарона Кауфмана «Supergower» («Суперсила», США), яка відбулася 24 лютого у спеціальній програмі *Berlinale Special Gala*. Ще один закордонний фільм про нашу країну на Берлінале – стрічка Томаша Вольського та Пйотра Павлуся «В Україні» (Польща), яку представили у програмі *Forum*. Це фільм-дослідження, що описує подорож режисерів із заходу України через Київ у Харків. Цей маршрут веде глибоко в досвід війни, від спостереження за її наслідками на вулицях до проживання разом з українцями жайть російської агресії.

У межах 73-го Берлінського міжнародного кінофестивалю 16–22 лютого працював Європейський кіноринок. На ньому діяв Український національний стенд, організований об'єднаними зусиллями Державного агентства України з питань кіно, Асоціації кіноіндустрії України, Української кіноасоціації та за фінансової підтримки *German Films* і сприяння Європейського кіноринку. На майданчику було представлено каталог українських продакшн-компаній та презентовано можливості співпраці з Україною в галузі кіно. Також на Українському стенді 19 лютого виконавчій директорці Берлінале Марієтт Різенбек вручено нагороду за вагомий внесок у світовий кінематограф від Київського міжнародного кінофестивалю «Молодість». Її особисто привітав артдиректор кінофестивалю А. Халпахчі. Під час роботи кіноринку проведено низку заходів, спрямованих на підтримку українського кінематографа. 18 лютого відбулася панельна дискусія «Moving on: Шляхи (спів)фінансування українського аудіовізуального контенту», профінансована *Medienboard Berlin-Brandenburg*. У заході взяли участь голова Фонду світового кіно Берлінале Вінченцо Буньо; генеральна секретарка Європейських кіноагенцій *EFAD* Жюлі-Жанна Реньо; керуюча директорка компанії *German Films* Симона Бауманн (модерувала дискусію); голова Держкіно України М. Кудерчук; співзасновниця та виконавча директорка Української кіноакадемії, генеральна директорка Одеського міжнародного кінофестивалю А. Мачух; продюсерка, голова правління Української кіноакадемії О. Бесхмельниціна. 21 лютого проведено засідання Генеральної асамблеї *EFAD*, а також засідання *EFAD* і *CAACI* (Латинська Америка), до яких приєдналася голова Держкіно М. Кудерчук. 18 лютого пройшов пітчінг Одеського міжнародного кінофестивалю, який було організовано як асоційований захід Європейського кіноринку. Під час події презентували 12 проектів на підготовчій стадії виробництва. Це проекти ігрових, документальних повнометражних фільмів, короткометражних стрічок та серіалів. Участь українських продакшенів на Берлінському кіноринку відбулася за підтримки Програми *USAID* «Конкурентоспроможна економіка України» (США) та у співпраці з Гете-Інститутом (Німеччина). Своєю чергою Український інститут організував представлення на кі-

норинку вітчизняних продюсерів та їхніх проєктів – *SPOTLIGHT on Ukrainian Producers*. До делегації увійшли М. Асадчий, Д. Іванов, М. Наконечний, Ю. Сінькевич та В. Хоменко. Заходи Європейського кіноринку з підтримки присутності української кіноіндустрії співфінансовано *Medienboard Berlin-Brandenburg*.

Під час індустрічної програми Берлінале відбулася і Третя Конференція з копродукції в кіно між Україною та Канадою. Близько ста учасників з обох країн долучилися до обговорення про кіновиробництво та дистрибуцію під час війни в межах круглого столу, який було проведено 20 лютого в приміщенні Посольства Канади в Німеччині. Серед спікерів – модераторка Луїза О'Браєн-Моран (*Manitoba Film and Music*); Жюлі Блондін (*Telefilm Canada*); Томмі Лупіначчі (*VORTEX Media*); В. Ярмошук (Українська кіноасоціація, *FILM.UA Group*, заступниця представника України в *Eurimages*); П. Толмачова (Рада з державної підтримки кінематографії). Захід організовано в межах ініціативи *#UCANCOPRODUCE*, що має на меті практичне втілення Угоди про спільне виробництво аудіовізуальних творів між Кабінетом Міністрів України та Урядом Канади (ратифікована у 2020 р.). Подію ініціювали Українська кіноасоціація, державна організація *Telefilm Canada* та Канадська асоціація медіапродюсерів (*СМРА*) за інформаційної підтримки Держкіно України. Організатор – *Media Resources Management*.

До того ж український кінематограф було представлено на *Berlinale Co-Production Market* – одній із найбільших світових платформ для пошуку партнерів для спільного виробництва та фінансування фільмів. Зокрема фільм «Сліпобачення» Р. Батицького отримав нагороду на *Berlinale Co-Production Market* – премію *Eurimages Special Co-Production Development Award* обсягом 20 000 євро. *Європейський фонд підтримки кіновиробництва Eurimages* виділив додатковий приз спеціально для фільму «Сліпобачення», назвавши проєкт «особливо перспективним». Також у програмі копродукційного ринку 24 лютого презентували кіноальманах «Війна очима тварин» (Україна/Естонія) – демонструвався трейлер і перші три серії підбірки.

Представники українського кіно також взяли участь у заходах секцій *Doc Station*, *Script Station* та *Berlinale Talents*. А роман «Aleksandra» нідерландської письменниці Лізи Віди про війну на сході України став фіналістом книжкового пітчінгу *Books at Berlinale*, який Берлінський міжнародний кінофестиваль проводить спільно з Франкфуртським книжковим ярмарком. Також варто зазначити, що Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість» отримав спеціальний приз «Тедді» на церемонії нагородження *TEDDY AWARD* за програму «Сонячний зайчик» та багаторічну репрезентацію квір-кіно.

Українське кіно було також представлено на інших міжнародних кінофестивалях. Фільм М. Наконечного «Бачення метелика» (Україна/Чехія/Хорватія/Швеція) показали у секції *East Side Stories* кінофоруму *Tromsø International Film Festival* (16–22 січня, Норвегія). Драма К. Тинькевич «Як там Катя?» потрапила до конкурсної програми *Santa Barbara International Film Festival* (8–18 лютого, США). А студентська робота А. Ситника «Перший сніг» отримала три золоті нагороди на кінофестивалі *Focus International Film Festival* у Лас-Вегасі у номінаціях: «Найкращий іноземний короткометражний фільм», «Найкращий режи-

сер іноземного короткометражного фільму», «Найкраща актриса іноземного короткометражного фільму» (січневий випуск, США).

23 лютого в Берліні відбулася прем'єра стрічки британського режисера Девіда Белтона «Ukrainian StoryBox. Голоси війни» (Німеччина і Франція у співпраці з Україною і Великою Британією). Фільм демонструвався на закритому показі для німецьких політиків. 24 лютого стрічку показали на центральному німецькому телеканалі *DasErste*, французькому *Canal+ Docs*, норвезькому *NRK TV*, а 28 лютого – шведському *SVT Play*. Проєкт розповідає історію повномасштабної війни в Україні через свідчення людей, які її безпосередньо переживають.

Своєю чергою німецький телеканал *N-TV* представив 20 лютого прем'єру документальної стрічки А. Литвиненка «Зупинити Голіафа» (міжнародна назва «Against All Odds») про перший місяць війни в Україні. Фільм озвучив голлівудський актор і амбасадор *United24* Лієв Шрайбер (США).

24 лютого у Йорку, в старовинній залі Церкви Св. Михаїла (Велика Британія), за сприяння волонтерської організації *York Ukrainian Society* відбувся допрем'єрний показ стрічки В. Яковенко «Подвійний іммельманн». А 28 лютого завдяки волонтерській організації *Slava Ukrayini Luxembourg* цей же фільм демонструвався у Національному аудіовізуальному центрі *CNA* в Дюделанжі (Герцогство Люксембург).

За сприяння Посольства України в Саудівській Аравії 26 лютого у місті Ер-Ріяд відбувся допрем'єрний показ анімаційної стрічки О. Маламужа «Мавка. Лісова пісня» виробництва студії *Animagrad (FILM.UA)*.

Найбільший український медіасервіс *Megogo* запрацював у Польщі (це вже 14-й ринок, де *Megogo* надаватиме свої послуги). Компанія відкрила у лютому свій офіс у Варшаві та суттєво розширила каталог польського контенту.

Візуальні мистецтва В Україні

Галерея «Dymchuk Gallery» у співпраці з онлайн-платформою *The International Coalition of cultural workers in solidarity with Ukraine* представила у Києві з 20 січня по 3 березня виставку відеоробіт із колекції платформи. Ця онлайн-платформа створена з ініціативи групи білоруських митців *Ambasada Kultury* та підтримується Європейським культурним фондом, Данським інститутом культури в Естонії, Латвії та Литві, Шведським інститутом, Гете-Інститутом та *Human Rights House Foundation*. Проєкт збирає та ділиться мистецькими висловлюваннями художників з усього світу, що протидіють війні, насильству, диктатурі та іншим формам пригнічення людини. У спеціальному показі в «Dymchuk Gallery» відібрано 8 відеоробіт, зосереджених на війні в Україні. Це твори Клеменса Відемайєра, Гіто Штеєрл (Німеччина), Ахмета Огюта (Туреччина), Я. Побежана, М. Стоянової, Т. Цибульник і Еліаса Парвулеско, З. Лактіонової та колективу *fantastic little splash* (Україна).

За кордоном

Дві українські пам'ятні монети увійшли до 10 найкращих монет світу за підсумками престижного міжнародного монетного конкурсу «Монета року» за 2022 рік, який проводить авторитетне нумізматичне видання *World Coin News* за підтримки *The Journal of East Asian Numismatics*. Монета «До 30-річчя неза-

лежності України» авторства О. Шупляка номіналом 5 гривень здобула перемогу в номінації «Найхудожніша монета року». Композиція на монеті зображує Україну: безкрайні мальовничі поля у вигляді стилізованих орнаментів, над якими летять лелеки, та зображення кольорової вишиваної стрічки, що символізує код нації і нагадує ДНК. Своєю чергою монета «25 років Конституції України» авторства В. Ярового номіналом 10 гривень перемогла у номінації «Найкраща монета про сучасну подію».

Фотограф В. Бакін став переможцем конкурсу *Art Photography Awards 2023*, який проводить авторитетний фотожурнал та спільнота фотографів *LensCulture* (Амстердам, Нідерланди). Українець посів перше місце із серією знімків «ЕпітOME», які були зроблені у Києві в 2021–2022 рр.

Художниця Ю. Лапшина з Харкова потрапила до трійки переможців мистецького конкурсу *Art Battle Manchester*, який 3 лютого вдесьте відбувся у Великій Британії. Під час змагань вона створила картину «STOP WAR».

З нагоди 60-річчя програми уряду Сполучених Штатів Америки «Art in Embassies» у Вашингтоні, в Кеннеді-центрі, 1–5 лютого презентовано виставку українських митців «Звір війни. Пташка надії». Серед представлених творів – дві роботи М. Примаченко, які дали назву виставці: «Звір війни» та «Пташка надії». Також до експозиції ввійшло 25 творів сучасних українських митців, створених уже під час повномасштабної російсько-української війни. Виставка стала складовою урочистої мистецької презентації *Art and Ideals*. Українську частину програми організували у партнерстві Аспен Інститут (США) та Аспен Інститут Київ (Україна). Також у цей час в Кеннеді-центрі було представлено уривок з балету «Лебедине озеро» у виконанні української балерини С. Оніпко.

З 4 лютого по 4 березня у Лос-Анджелесі, в галереї «IDOLWILD» (США), проходила колективна виставка «Asemic Notations» («Асемічне письмо»), центральне місце в якій посіли «Інтелектуальні пейзажі» української художниці З. Скоропаденко. Кураторка галереї – Хізер Лоу, картини котрої, до слова, брали участь у виставці «Ковчег Зої», влаштованої З. Скоропаденко для підтримки українських митців у Парижі минулого літа.

1–25 лютого у Парижі, в Народній асамблеї (Нижня палата парламенту Франції), експонувалася виставка «Слава Україні» художника-урбаніста Крістіана Гемі, відомого під псевдонімом *C215*. Представлено фотопринти графіті, які митець створив у Києві, Бучі, Гостомелі, Львові та Житомирі у березні та квітні 2022 року. Це переважно портрети дітей серед розбитих будівель. У Києві Крістіан Гемі також намалював стінопис за мотивами Е. Делакруа «Свобода, яка веде народ» у синьо-жовтих кольорах на терасі посольства Франції та портрет Т. Шевченка. А у Львові художник створив графіті-двійник зображення маленької україночки з 13-го округу Парижа, яке він намалював ще на початку березня 2022 року. Також серед львівських робіт автора – стінопис «Я буду чекати», присвячений усім закоханим, які розділені війною. Варто зазначити, що синьо-жовта версія картини «Свобода, що веде народ» Крістіана Гемі увійшла до колекції Національної асамблеї в пам'ять про підтримку Францією України в її спротиві.

Київська галерея «Voloshyn Gallery» презентувала на арт'ярмарку *ARCOmadrid 2023* (22–26 лютого, Іспанія) проєкт М. Кадана та М. Рідного, який є похмурим дослідженням триваючої в Україні війни. У своїх роботах художники пов'язують мистецький авангард 1920-х років та утвердження ідеоло-

гізованої радянської культури 1960–70-х років із сучасною війною. Це вперше українська галерея потрапила до основної програми ярмарку в Мадриді.

З 8 лютого по 21 травня у *Музеї дизайну Dedel* в Гаазі (Нідерланди) експонується виставка плакатів «Україна. Люди. Мужність. Плакати». Представлено майже пів сотні робіт воєнного часу від сучасних українських художників М. Паленка, О. Грехова, Н. Тітова, Ю. Журавля, групи ілюстраторів *Pictoric* та ін. Також на виставці виставлено українські кіноплакати 1920-х рр. з колекції музею, які ілюструють багатство культурного життя українців століття тому.

5–26 лютого в галереї Канадсько-української мистецької фундації у Торонто проходила виставка «Разом ми єдині». Представлено роботи митців, котрі змушені були залишити Україну через розпочату росією війну: М. Барміні, В. Дейсуна, Д. Тищенко-Журавель, М. Журавля, Д. Кушнірука, В. Цапка та Я. Юрик.

У Берліні, в просторі мистецької асоціації *KVOST* (Німеччина), з 24 лютого по 5 березня експонувалася виставка українських фотографів «Ukraine. Work-in-Progress». До неї увійшли роботи В. Бакіна, Н. Фурика, Я. Кононової, В. Полякова та О. Субач. Проєкт фокусується на крихкій праці фотографа на полі війни та її вплив на візуальну мову художників.

Із 3 лютого по 31 березня в місті Ошац (Німеччина) проходила виставка трьох українських мисткинь – «JETZT» («Зараз») – про те, що відбувається наразі в Україні. Киянка Н. Хананова презентувала свою інсталяцію керамічних ракет «Nameless», харків'янка О. Сарженко – графічну серію «Квіти війни», її землячка Н. Величко – колажі з серії «Довгий шлях далеко». У 2022 році художниці зустрілися на мистецькій резиденції за підтримки Гете-Інституту в Німеччині, поблизу Грімми. У цьому містечку і провели першу громадську акцію «(Ver) Bindung». Артпроєкт об'єднав багатьох українців, яких доля закинула у цей куточок Німеччини, а також місцевих жителів, – разом вони створили велике символічне керамічне намисто. Також мисткині попередньо презентували свій спільний проєкт «JETZT» у самій мистецькій резиденції в селищі Прозіц.

З 24 лютого по 31 травня в столиці Болгарії, у «Window Gallery», проходить виставка А. Кахідзе «Автопортрети». Від початку війни художниця веде свій щоденник, де через тексти і малюнки фіксує події, думки й спостереження в своїй особливій авторській манері. Виставку презентував «Щербенко Арт Центр» на запрошення Чеського центру в Софії.

Мистецький проєкт єднання України та світу «Я малюю Мир», започаткований Херсонською художньою школою в березні 2022 року, продовжує свою ходу різними країнами в рамках ініціативи Естафета Миру. З лютого виставку дитячих малюнків презентували у місті Шумен (Болгарія), яке є побратимом Херсона. Частина робіт проєкту увійшла до виставки «Дитинство», яку 24 лютого до роковин російського вторгнення відкрили у Мілані за підтримки муніципалітету та Посольства України в Італії. До експозиції також увійшли малюнки дітей з Києва, Бородянки, Одеси, Миколаєва та Донбасу. А 4 березня виставковий проєкт «Я малюю Мир» відкрився у місті Зельб (Німеччина).

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

Національний заповідник «Софія Київська» відвідала низка високих гостей: делегація Австрії на чолі з президентом Александром Ван дер Белленом

(1 лютого); експрем'єр-міністр Уганди Амама Мбабазі та голова громадської організації *Brazzaville Foundation* Жан-Ів Олів'є (15 лютого); міністр закордонних справ Ізраїлю Елі Коен (16 лютого); прем'єр-міністр Фінляндії Сання Марін (10 березня); міністр оборони Норвегії Бйорн Арільд Грам (11 березня). Гостям провели екскурсії в Софійському соборі – пам'ятці української історії та архітектури XI ст.

Вчені НАН України спільно з іноземними партнерами, передусім із Лондонського природничого музею (Велика Британія), дослідили плямисті ураження фресок Софії Київської. Використовуючи сучасні методи, дослідники виявили, що домінантними колонізаторами фресок є плісняві гриби, які існують винятково за зниженої вологості повітря. Вчені встановили, що ці гриби здатні руйнувати мінеральну основу фресок. На основі отриманих даних науковці планують розробити ефективні способи боротьби з мікробним пошкодженням унікальних розписів Софійського собору та консервації національної пам'ятки.

16 лютого в Музеї книги та друкарства України відбулася презентація видання «Україна XVIII століття в малюнках Йогана Генріха Мюнца», яке вийшло друком у видавництві «Мистецтво» за підтримки Варшавського університету (Польща). У книзі представлено 138 малюнків, створених у 1781–1783 роках і докладні описи до них. Історичні малюнки відтворено за оригінальним альбомом Й. Мюнца, який зберігається у бібліотеці Варшавського університету. Автор проєкту – Т. Чухліб. Альбом видано в Україні вперше.

19 січня в Музеї історії Києва відбулася презентація спільного видання Всеукраїнської громадської організації «Спілка археологів України» та Інституту археології НАН України – науково-популярної книги «Археологія України за роки Незалежності», виданої за підтримки Німецького археологічного інституту (*Deutsches Archäologisches Institut*). У заході взяли участь директор романо-германської комісії Німецького археологічного інституту, президент Європейської асоціації археологів, проф. Естер Банффі та заступниця міністра культури та інформаційної політики України К. Чуєва.

1 лютого мер Одеси Г. Труханов зустрівся з директором програми співробітництва Посольства Швейцарської Конфедерації в Україні Андреасом Хубером і архітектором Гансом Ульріхом Зальцманном, який має досвід співпраці з ЮНЕСКО та готовий допомогти Одесі. А 4 лютого Г. Труханов провів онлайн-зустріч з італійськими експертами щодо подальшої роботи з ЮНЕСКО. У обговоренні взяли участь голова одеського Офісу реставрації та урбаністики, директор факультету архітектури і дизайну Генуезького університету Нікколо Кассіду, ректор Генуезького університету Федеріко Дельфіно, професор реставрації Стефано Франческо Муссо та Амбасадор Одеси в Італійській Республіці Аттіліо Малліані. Італійці запевнили, що нададуть всебічну допомогу Одесі у подальшій роботі з ЮНЕСКО.

20 лютого Національний музей ім. А. Шептицького у Львові отримав професійні зволожувачі та осушувачі повітря, генератори озону та продовжувачі для оснащення своїх фондосховищ. Обладнання передали Смітсонівський інститут та Фонд Костюшка в Америці, які у квітні минулого року в США підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо співпраці у справі захисту та збереження української спадщини під час повномасштабного вторгнення російських військ в Україну. Транспортування обладнання з Польщі в Україну забезпечив польський Фонд «Фольковіско». Американські та польські благодійники

ще передадуть закладу обладнання для оцифрування і для збереження у належному стані збірок. Також розглядається виділення наступної черги допомоги для ще понад 30 установ культури в Україні, зокрема у Києві, Львові, Харкові, Дніпрі, Запоріжжі, Кривому Розі, Одесі та інших містах.

На початку лютого евакуйований Рубіжанський міський музей (Луганська обл.) отримав кольоровий принтер і портативний комп'ютер для налагодження дистанційної роботи в умовах війни від *ICOM* Німеччина та польських друзів з програми *OBMIN*. Ці організації у партнерстві з Луганським обласним краєзнавчим музеєм з початку російського вторгнення підтримують українські музеї, зокрема евакуйовані команди музейників Луганщини, у захисті культурної спадщини, збереженні колекцій, відновленні музейної роботи.

За кордоном

Музеї світу відновлюють історичну справедливість стосовно України та українських митців, повертаючи їм рідну ідентичність. Зокрема один із найбільших художніх музеїв світу – Музей мистецтва Метрополітен у Нью-Йорку (США) – впродовж лютого вніс декілька змін до своїх каталогів, які стосуються України. Спершу музей на своєму сайті змінив національність у профілі художника А. Куїнджі, уродженця Маріуполя, – на українець замість росіянина. Музей також додав інформацію про те, що у березні 2022 року саме російські війська авіаударом знищили будівлю Художнього музею ім. А. Куїнджі в Маріуполі, де зберігалися першотвори картин майстра. Трохи згодом на сайті музею також виправили інформацію про І. Айвазовського, уродженця Феодосії, та І. Рєпіна, народженого поряд із Чугуєвом на Харківщині, – тепер вони значаться як українці. Попередньо цього року Метрополітен-музей змінив назву картини французького імпресіоніста Едгара Дега «Російські танцівниці» на «Танцівниці в українському вбранні». Також змінено атрибуцію артистки балету О. Хохлової, дружини Пікассо, яка зображена на роботі «Голова жінки» (1921). Тепер О. Хохлова, яка народилася 1891 року в Ніжині, зазначена як українка, тоді як раніше була атрибутована як росіянка. Услід за Метрополітен-музеєм Міський музей Амстердама, також відомий як Стеделек-музей (Нідерланди), визнав К. Малевича українським художником. У поданій в музеї та на сайті біографії митця вказано, що він народився в Україні від батьків польського походження. У Стеделек-музеї представлено найбільшу колекцію робіт Малевича поза межами колишнього СРСР. Це лише перші кроки в поверненні української ідентичності у світовому мистецтві. І попри те, що у Європі та Америці уже давно говорять про музейний колоніалізм, щодо росії цей принцип лише починають застосовувати.

З нагоди 700-річчя від заснування Вільнюса 15 лютого в Палаці Великих князів Литовських відкрито виставку «Львів вітає Вільнюс. Шедеври європейського живопису з Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Возницького». Представлено 33 найвідоміші твори європейських художників XV–XX ст. з колекції української галереї. Це, зокрема, роботи Пітера Пауля Рубенса, Себаст'яна Річчі, Яна Брейгеля Старшого, Лукаса Кранаха Старшого, Яна Матейка, майстерні Леонардо да Вінчі тощо. Виставка проходить під патронатом першої леді Литви Діани Науседене і буде доступна до 28 травня. Витрати на евакуацію музейної колекції профінансували Гете-Інститут та Стабілізаційний фонд культури та освіти 2022 Міністерства закордонних справ Німеччини.

26 лютого в Музеї сучасного та новітнього мистецтва Тренто та Роверето (*Mart*, Італія) відбулось відкриття виставки «Українські соняшники», на якій представлено 60 картин М. Примаченко з колекції Національного музею Тараса Шевченка (НМТШ). У презентації проекту взяли участь: президент музею *Mart* та віцеміністр культури Італії Вітторіо Згарбі, президент провінції Трентіно Мауріціо Фугатті, радник з питань культури уряду провінції Трентіно Мірко Бісестті, радниця із питань культури міста Тренто Елізабетта Боццареллі, генеральний директор НМТШ Д. Стус, координатор проекту А. Мариненко тощо. Під час відкриття виставки до гостей події через відеозв'язок звернувся міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко. Ознайомитися з роботами яскравої представниці українського наївного живопису можна до 4 червня в приміщенні Палаццо делле Альбере в Тренто. Також у співпраці з муніципалітетом Вітербо організовано спільну виставку робіт М. Примаченко та Б. Манки, представниці італійського наївного мистецтва. Експозиція діє з 7 березня по 4 червня в Музеї Портиччі Палаццо дей Пріорі у Вітербо.

Два портрети із серії «Жителі Києва» українського фотографа-документаліста О. Чекменьова стали частиною колекції Центру мистецтв і культури імені Жоржа Помпідю в Парижі (Франція). Світлини були зроблені у березні 2022 року. На них – викладачка англійської мови А. Малініна та хірург-трансплантолог «Охматдиту» О. Годік.

Україномовні аудіогіди запустили у культурних закладах одразу трьох країн Європи. Зокрема в Нідерландах екскурсії українською стали доступні в музеї Ешера (*Escher in Het Paleis*), розміщеному у палаці Ланге Ворхаут 1764 року будівництва, та музеї Абрагама Бредіуса. Також україномовний аудіогід запрацював у Національному музеї середньовічного мистецтва в місті Корча (Албанія). Він відомий однією з найбільших у світі колекцій візантійських ікон, виробів із кераміки, дерева, цінних металів і коштовного каміння. До того ж українською «заговорила» Бібліотека Триніті-коледжу в Ірландії, де зберігається один із найбільших скарбів країни – 1200-річна Келлська книга. Проект з упровадження україномовних аудіогідів у провідних пам'ятках світу із 2020 року реалізується під патронатом першої леді України О. Зеленської.

Державний архів Швеції виклав у мережу матеріали з політичної історії України, які зберігаються в інституції. Серед них – дипломатичні документи та листування ранньомодерного періоду, а також деякі унікальні та цінні карти. Тепер їх можна переглянути на сайті архіву.

Креативні індустрії В Україні

Клуб ілюстраторів *Pictoric* (Україна) та *Polish Graphic Desig* (Польща) запустили платформу *Graphic Design Lab* – проєкт, створений для підтримки та розвитку українських дизайнерів та ілюстраторів на початку кар'єри. Він складається із серії відеоінтерв'ю від професійних митців з України, Польщі, Франції, Нідерландів, США та містить відповіді на питання, що турбують художників-початківців. Проєкт підтримує ЄС за Програмою «Дім Європи».

За кордоном

У 2023 році Український тиждень моди та Тиждень моди у Копенгагені (*Copenhagen Fashion Week*, Данія) продовжили співпрацю, завдяки якій україн-

ські дизайнери взяли участь у *Copenhagen International Fashion Fair* (1–3 лютого) – найбільшій у Північній Європі торговій виставці у сфері моди, на якій представлені як скандинавські марки, так і бренди з інших країн. Українську модну індустрію презентували *T.Mosca* та *RDNT*. Також український бренд *TG Botanical* як фіналіст *Zalando Sustainability Award* представить свою нову колекцію в офіційному розкладі Тижня моди у Копенгагені (9–12 серпня). Подія реалізується в межах Другого міжнародного сезону Українського тижня моди.

10–12 лютого в Амстердамі (Нідерланди) тривав фестиваль української моди та культури – *Ukrainian Fashion and Culture Festival*. Понад 25 українських модних брендів представили на ньому свою продукцію: *Poustovit*, *Elena Reva*, *Iva Jewelry*, *Samokish Jewellery*, *LAB*, *Vigy*, *Ko'Hanna Candles*, *AnnaBo* та інші. Також на фестивалі виступила українська співачка *KOLA*. Фестиваль був благодійним, частину прибутку організатори перерахують *United24*.

28 лютого в Цюриху (Швейцарія) відбувся захід *Ukrainian Fashion Day* – показ від українських дизайнерів із благодійним аукціоном. Гості мали змогу ознайомитися як з автентичними українськими костюмами різних регіонів, так і дизайнерськими колекціями вітчизняних брендів *Oksana Karavanska*, *Selera*, *DevoHome*, *L.Sokol*, *Khrystyna Rachytska* та багатьох інших. Також під час заходу відбувся благодійний аукціон з цінними лотами, серед яких: прапор з підписом В. Залужного, вціліле горнятко з Гостомеля з підписом першої леді О. Зеленської, м'яч із підписом А. Шевченка, годинник лімітованої серії *Mathey Tissot* з українським прапором, картини українських художників, одяг українських дизайнерів. Зібрані кошти спрямують *United24*, ГО «Світ Незламних» та дитбудинку «Місто добра» у Чернівцях.

З 5 лютого по 5 березня у Парижі, в історичному універмазі *BHV Marais*, проходила виставка українських дизайнерів та майстрів «Мистецтво стійкості. Український дизайн та ремесла». Спеціально для проєкту французькими експертами було відібрано меблі та оздоблення від найкращих дизайнерів з України. Представлено бренди *FAINA*, Авторська студія сім'ї Возницьких «*Natura ceramica*», *Staritska maysternya*, *SolomArt*, *Ryntovt Design* тощо. Проєкт втілено за підтримки Посольства України та Культурного центру України у Франції.

Українська режисерка Таня Муїньо зняла рекламну кампанію для нової весняно-літньої колекції від *Дому моди Dior* (Франція). Відеоролик знято у стилі бароко, аби підкреслити ідею колекції, створеної під керівництвом Марії Грації К'юрі (режисерську версію оприлюднено 17 лютого).

11 лютого, українські дизайнери показали свої колекції у столиці Польщі, в артпросторі *Vitkac Department Store*, у рамках поп-ап українських брендів від *Khmil Concept Store*. Це перший поп-ап українських виробників у Варшаві і в ньому організатори зробили акцент на брендах, що працюють з українськими культурними кодами. Представлено одяг і аксесуари *Gunia Project*, керамічні прикраси *Tsvite Teren*, вишиванки *Etnodim*, колекцію *91lab* за мотивами картин М. Примаченко, килими *Gushka*, альбоми видавництва «Основи», аромати *Poetry Home* тощо.

24 лютого журнал про архітектуру та дизайн *Deezen* (Велика Британія і США) випустив матеріал про вісім українських дизайнерів для реалій воєнного часу. Підбірку для видання зробила Т. Маковська.

Література

В Україні

Журналіст Майк Томпсон (США) став лауреатом Премії ім. Л. Перфецького «Комікс Року». Його відзначили за комікс-розповідь «Українська сталь» про оборонців Маріуполя. В особі автора редколегія премії вирішила подякувати кожному митцю вільного демократичного світу, який не стоїть осторонь війни в Україні та підтримує наш народ своєю творчістю. Грошову частину премії лауреат вирішив передати патронатній службі «Янголи Азову» на допомогу пораненим українським воїнам. Ім'я лауреата було оголошено у Києві в День українського коміксу, 23 лютого.

За грантової підтримки Програми ЄС «Креативна Європа» видавництво *Yakaboo Publishing* започаткувало нову серію «Галерея світової прози: Європейська візія», в межах якої впродовж двох років планують видати 12 книг авторів 12-ти країн. Це своєрідний огляд літератури Європи порубіжжя ХІХ–ХХ століть. До серії увійшли твори нобелівських лауреатів та номінантів на Нобелівську премію, більшість з яких не перекладали українською. Видання створюють у трьох форматах – паперовому, електронному та аудіо. Перші книги з серії очікують вже у другій половині 2023 року.

У лютому редакція «Читомо» за підтримки Литовського інституту культури запустила спецпроект про літературу, книговидання і культуру Литви – «Литовський акцент». Він покликаний ознайомити з кращими зразками литовської культури, а також виокремити історії, близькі для українських читачів. Серед матеріалів проекту: добірка знакових литовських письменників; підбірка книжок, які проговорюють постколоніальні теми, зокрема радянську окупацію Литви; стаття про розвиток сучасної литовської науково-популярної літератури; поетичний діалог між українськими й литовськими поетами тощо.

За кордоном

Україна стала почесною гостею-учасницею 23-го Міжнародного Вільнюського книжкового ярмарку, який 23–26 лютого відбувся в столиці Литви під гаслом «700 рядків для свободи», поєднавши теми свободи, 700-річного ювілею Вільнюса та підтримки нашої країни у протидії російській агресії. Офіційна символіка форуму цього року набула синьо-жовтих кольорів. Під час відкриття події литовський поет і перекладач Марюс Бурокас отримав найвищу нагороду Міністерства культури Литви – нагрудний знак «Неси своє світло і віру» – за «найвищу професійну досконалість і людську чуйність у щоденному поданні послідовної, достовірної та зрозумілої інформації про війну в Україні, переклади творів українських поетів литовською мовою та спільні з літературною спільнотою мобілізаційні заходи підтримки воїнів та українських письменників, які живуть в умовах війни». На ярмарку під гаслом «Наполегливість існування» діяв національний стенд України, організований Українським інститутом книги за сприяння Литовського інституту культури, Литовської асоціації видавців і Литовського виставкового центру «Litexpo» та за підтримки Посольства України в Литві. Майданчик став місцем для знайомства з українською літературою та її авторами. Серед його гостей – президент Литви Гітанас Науседа та перша леді Діана Науседене, спікерка сейму Литви Вікторія Чміліте-Нільсен, міністр культури Литви Сімонас Кайріс, мер Вільнюса Ремігіюс Шімашюс, представники дипломатичного корпусу. На стенді було представлено понад 100 українських видань 12-ти видавництв, проведено зустрічі між українськими і литов-

ськими видавцями. Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал» спільно з Литовським інститутом культури стали співкураторами спеціальної української програми, яка запропонувала різноманітні формати подій і включала: театралізовані читання для дітей з К. Міхаліциною; дискусію про плакат як зброю і про творчі практики під час війни, у якій взяли участь члени клубу ілюстраторів *Pictoric* О. Старанчук і О. Грищенко; кіноперформанс *STRICHKA* від Є. Арлова; кінопоказ фільму О. Довженка «Земля» із вступним коментарем від кінознавці А. Пензій з Довженко-Центру; поетичні читання за участі українських поеток Г. Крук, К. Міхаліциної, Гаськи Шиян та їхніх перекладачів; дискусію про солідарність українських і литовських письменників; презентації литовських перекладів книг «За спиною» Гаськи Шиян і «Карбід» А. Любки тощо. Найбільше литовське видавництво «Alma litera» представило на ярмарку 9 українських книжок. Це, зокрема, «Музей покинутих секретів» О. Забужко, «Зеленський без гриму» С. Руденка, історії очевидців війни. А видавництво «Odilè» – антологію сучасної української поезії «Пам'ять. Вогонь. Кисень» у перекладі Антанаса Йонінаса (усі отримані кошти з продажу книги ідуть на підтримку українських фондів). Фотогалерея Каунаса тим часом організувала на своєму стенді окрему українську полицю з фотобуками. У просторі ярмарку також було представлено українські експозиції: велику виставку плакатів воєнного часу «Ілюстрована Україна» від клубу ілюстраторів *Pictoric*, виставку переможців конкурсу «Найкращий книжковий дизайн–2022» від Книжкового Арсеналу, виставку «Agrafka picturebook makers» від творчої майстерні «Аграфка» (Р. Романишин і А. Лесів) з ілюстраціями до книг «Війна, що змінила Рондо» і «Московіада». До того ж Україна стала запрошеною країною-учасницею конкурсу *The Best Baltic Book Design*, в ході якого відзначається найкращий книжковий дизайн серед видань Литви, Латвії та Естонії, а український ілюстратор О. Грищенко цьогоріч увійшов до журі конкурсу. Від нашої країни перемогу здобула книжка «Довідник безбар'єрності» видавництва «ist publishing». Вільнюський книжковий ярмарок також підтримав Україну збором коштів на пошкоджену Чернігівську міську бібліотеку ім. М. Коцюбинського та плетінням маскувальних сіток, до якого долучилося і президентське подружжя Гітанас і Діана Науседи. Цьогоріч ярмарок відвідали майже 53 тисячі гостей.

Україна вперше взяла участь у книжковому салоні *Le Salon du livre de l'Outaouais*, 44-й випуск якого відбувся 23–26 лютого в Гатіно. Під час заходу діяв стенд *Livres d'Ukraine*, який мав на меті презентувати різноманітність сучасної української книги та сприяти розумінню та підтримці України в Канаді. На майданчику можна було ознайомитися із сучасною українською літературою та ілюстрацією. Книги були доступні українською, а також у французьких та англійських перекладах. Представлення України організував Український клуб Монреалю у співпраці з керівництвом салону та їхнім партнером *GES*, Українським інститутом книги і Посольством України в Канаді.

Роман А. Куркова «Сірі бджоли» у перекладі французькою увійшов до фіналу Премії книготорговців Квебеку (*Prix des libraires du Québec*, Канада) у номінації «Роман/Повість/Оповідання для іноземних авторів». Переможців оголосять 11 травня.

Книжка польського політолога і репортера Кшиштофа Петека та українського прозаїка й журналіста С. Синюка «Тисяча буханців. Нотатки з тилу війни» видавництва «Буковий ліс» отримала перемогу в номінації «Література фа-

кту» загальнопольського опитування «Книжка року – 2022», яке проводить портал *granice.pl* (результати оприлюднено 6 лютого). Тема збірки репортажів, інтерв'ю та есеїв – перші тижні після 24 лютого в тилу російсько-української війни, допомога ЗСУ та переселенцям і боротьба з панікою, а також історичні передумови війни й прогнози на найближче майбутнє. До книжки ввійшли розповіді письменниці О. Захарченко, лікарки О. Тарчевської, прозаїка В. Янкевича та багатьох інших.

Сайлентбук «Жовтий метелик» О. Шатохіна («Видавництво Старого Лева») увійшов до списку 100 найкращих книжок-картинок 2023 року за версією міжнародної мистецької платформи *dPICTUS*. Серед запрошених кураторів проєкту, які відбирали книжки, – координаторка фестивалю «Книжковий Арсенал» Ю. Козловець.

У Австрії з'явилося перше українське видавництво *Free People Verlag* («Видавництво вільних людей»), яке видаватиме книжкові, мистецькі та музичні видання. Його заснували Олександра Саєнко, засновниця фестивалю української культури *UStream/Ukrainische Kulturtage*, й Ірина Хамайко, засновниця *Free People Educational Hub*. Книжки виходитимуть українською й німецькою мовами.

На початку лютого Посольство України в Болгарії розпочало благодійну акцію «Українським дітям – українську книгу», яку торік започаткувало Держкомтелерадіо спільно з Офісом Президента України й Міністерством культури та інформаційної політики України. У рамках ініціативи художні книги для дітей та дорослих передали Інтеграційно-освітньому центру «Український Вулик», що у Софії, та українцям у Шумені.

Переклади українських авторів та книги про Україну побачили світ у низці країн. 10 лютого у Кракові, в Палаці Потоцьких, О. Забужко презентувала книгу «Найдовша подорож», яка, власне, була написана в Польщі (вид-во «Агога», переклад Катажини Котинської). Презентацію вів польський письменник і журналіст Міхал Ольшевський. Також у Польщі вийшов польський переклад роману М. Хомича «Час» (вид-во «Narracje»). Нідерландська фотографка з українським корінням Карін Верслуйс опублікувала фотокнигу «Debaltsevo, Where Are You?», що розповідає історію її бабусі, яку вивезли з Дебальцевого до німецького трудового табору під час Другої світової війни, а також трьох сімей, які були змушені залишити місто через війну у 2015 та 2022 роках. Хорватський ПЕН-центр з ініціативи свого голови, хорватського поета Томіци Байсича видав двомовну антологію української поезії «Україна 2022: поетичний літопис війни». До книги увійшли твори Ю. Іздрика, Л. Якимчук, М. Савки, М. Кіяновської, С. Жадана та ін. У США англійською вийшла праця кандидата політичних наук Ю. Бондаря «Війна і пропаганда» про протистояння України та росії в інформаційному просторі (вид-во «GS publishing services»). У німецькому видавництві «ibidem Press» у межах книжкової серії *Ukrainian Voices* («Українські голоси») надрукували книгу «Фашизм і геноцид: Війна Росії проти українців» Т. Кузьо і С. Яечника-Келмана. У Великій Британії вийшло англomовне видання «Ukrainer. Країна зсередини» (вид-во «Batsford»). У Фінляндії побачили світ два українські дитячі видання: переклад книжки-картинки «Діти повітряних тривог» письменниці Л. Денисенко та ілюстраторки О. Лондон (вид-во «Tammi»), отримані від продажу кошти спрямують на допомогу дітям в Україні)

і двомовна книжка «101 маяк/101 majakkaa» О. Луцевської і Д. Бандаренки (вид-во «Kustantamo S&S»).

Бібліотеки

За кордоном

У бібліотеках світу продовжують відкриватися «Українські книжкові полицьки». 1 лютого Надзвичайний і Повноважний Посол України у ФРН О. Макеєв спільно з сенатором Берліна з питань культури та Європи Клаусом Ледерером та бургомістром берлінського району Панков Зьореном Бенном відкрили українську полицьку у бібліотеці цього району німецької столиці. Також у рамках ініціативи 25 лютого добірку художніх та довідкових видань про історію та культуру України українською та німецькою мовами отримала центральна бібліотека Бремена. 7 лютого за участі Надзвичайного та Повноважного Посла України в ПАР Л. Абравітової українську полицьку відкрито в Центральній бібліотеці Кейптауна. Українське посольство спільно з Українською асоціацією в ПАР передало до книгозбірні книжки з мистецтва, історії, художньої літератури для дітей та дорослих, путівники. 11 лютого українська полицька запрацювала на базі Муніципальної бібліотеки в м. Леганес, уперше в автономії Мадрид (Іспанія). Вона налічує понад 400 книжок українською та іспанською мовами. На відкритті з вітальним словом до присутніх звернувся мер міста Сантьяго Лоренте. 15 лютого Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Кіпр презентував українську полицьку в Муніципальній бібліотеці Строволоса, яка стала першою в цій країні. Сприяння в реалізації ініціативи надали Союз муніципалітетів Кіпру та муніципалітет Строволоса (передмістя Нікосії). 17 лютого у місті Корча, в Центральній публічній бібліотеці ім. Т. Мітка, представлено українську полицьку за участі Надзвичайного і Повноважного Посла України в Албанії В. Шкурова та мера міста Сотірача Філо. Проєкт «Українська книжкова полицька» ініціювала перша леді України О. Зеленська спільно з Міністерством закордонних справ України, Міністерством культури та інформаційної політики України, а також Українським інститутом книги разом з посольствами України за кордоном.

Благодійність

За кордоном

21 лютого в Мілані відбувся благодійний вечір «United for Ukraine», на якому А. Шевченку вдалося зібрати 150 тисяч євро. Щедрий внесок зробила Ліга футбольних клубів серії «А», яка придбала прапор з підписом В. Зеленського за 110 тисяч євро. Збір також підтримали модельєр Джорджіо Армани та клуб «Мілан» (Італія). Усі кошти перекажуть через *United24* на відбудову стадіону в Ірпені, яким опікується український футболіст.

4 лютого на даху лікарні *Vivantes* у центрі Берліна відбувся благодійний захід кампанії зі збору коштів на електрогенератори для українських лікарень – *Power Life Stream*, яку запустили українські громадські платформи в Німеччині *Ukr Dim* і *Vitsche* разом із ініціативою *United24*. У лайнапі німецькі електронні музиканти, зокрема *Marcel Dettmann*, *Ame*, *Dj Mell G*, *Cinthie*, *Cromby* та ін.

Польське видавництво «REBIS» пожертвувало 138 727 злотих (близько 1 млн 141 тис. грн) різним благодійним організаціям і фундаціям, що діють в Україні. Фонд сформували з прибутку від продажу книги Пьотра Зиховича та Яцека Бартосяка «Третя світова війна наближається» (115 342 злотих) та зі спе-

ціальної акції «Тисячі книжок за копійки», проведеної 23 квітня 2022 року в штаб-квартирі видавництва у Познані (23 385 злотих).

Побратимство

За кордоном

1 лютого у резиденції Лорд-мера Дубліна Керолайн Конрой відзначили підписання Угоди про встановлення побратимських відносин між Києвом та Дубліном, яке відбулося 28 листопада 2022 року. В урочистому заході з нагоди першого в історії встановлення побратимських відносин між містами України та Ірландії взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол України в Ірландії Л. Герасько, представники української громади, члени міської ради Дубліна, ірландські політики та депутати. Під час урочистостей виступили українські артисти, які презентували танці та пісні обох країн.

Кривий Ріг і Люблін стали містами-побратимами. Відповідне рішення ухвалила 2 лютого міська рада Любліна (Польща). Відтак Кривий Ріг буде дев'ятим українським містом-побратимом Любліна. Польське місто вже уклало партнерські угоди зі Львовом, Сумами, Івано-Франківськом, Рівним, Луганськом, Луцьком, Харковом та Старобільськом.

Просвітництво

За кордоном

23 лютого стартував Лекторій-робітня ім. В. Перетца, започаткований Українським товариством взаємодопомоги за підтримки Генерального консульства України у Стамбулі (Туреччина). Перша лекція була присвячена Пересопницькому Євангелію як символу державності й незламності. Її прочитав доктор філософії С. Волощенко (також знаний як ієромонах Методій).

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко, завідувачка сектору ДЗК
відділу НАУІ
Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування *І. Г. Піленко*

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,9. Б/т. Зам. 29. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12